

امارت اسلامی افغانستان
وزارت ارشاد، حج و اوقاف
ریاست ارشاد و انسجام امور مساجد
آمریت ارشاد و دعوت
مدیریت عمومی تنظیم خطبه ها

رهنمای خطبه روز جمعه مؤرخ: ۱۴۴۳/۱۲/۲۳ هجری قمری مطابق ۱۴۰۱/۴/۳۱ هجری شمسی

تربیت اولاد در روشنائی تعلیمات دینی

الحمد لله الذي أنعم علينا بنعمة الأولاد، وأمرنا أن نبصّرهم طريق السعادة والرشاد، والصلاة والسلام على سيدنا محمد خير العباد، وعلى آله وصحبه الى يوم التناد، أما بعد :

قال الله سبحانه وتعالى: {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ} {التحریم: ۶}

وقال رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: (إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثَةٍ إِلَّا مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ أَوْ وَدِّ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ). رواه مسلم

حضار محترم !

یقیناً اولاد يك نعمت الهی، زیب وزینت زندگی، میوه قلب و سردی چشم انسان است. ونعمت اولاد وقتی کامل و پوره میشود که در تربیه و تعلیم آن به طریقه نیکو اقدام صورت گیرد تا اینکه اولاد صالح بر جامعه تقدیم شود و همه از عذاب دردناک نجات داده شوند.

اولاد نزد پدر و مادر امانت است و از مادر و پدر درباره این امانت سوال میشود و عدم توجه در تعلیم و تربیه اولاد يك خطای جبران ناپذیر است. خانه اولین مدرسه برای تربیه اولاد است. تربیه اولاد اولین خشت بنیاد جامعه است که جامعه به آن بناء میشود، اگر طفل تربیه سالم و شرعی داده شود به جامعه انسان صالح و سالم تقدیم میشود. اگر خانواده ها در قسمت تربیه سالم اولاد توجه نکنند بالاخره يك انسان مریض و نا تمام را تقدیم جامعه خواهند کرد، خانواده نیک که با حدود شرعی برابر باشد از آن به جامعه اولاد مهربان، با تقوا و سالم را منحیث رهبر و اعضا تقدیم جامعه میکند.

دردین مقدس اسلام تربیه سالم اولاد آنقدر مهم است که آینده امت اسلامی به آن مرتبط است، کوتاهی در قسمت تربیه اولاد در جامعه باعث بروز انواع اخلاق ناپسند در جامعه میگردد که اصلاح آن کار مشکل خواهد بود.

حجة الاسلام امام غزالی رحمه الله در باره تربیت اولاد چنین نوشته است: (اعلم أن الطريق في رياضة الصبيان من أهم الأمور وأكدها والصبيان أمانة عند والديه وقلبه الطاهر جوهره نفيسة ساذجة خالية عن كل نقش وصورة وهو قابل لكل ما نقش ومائل إلى كل ما يمال به إليه فإن عود الخير وعلمه نشأ عليه وسعد في الدنيا والآخرة وشاركه في ثوابه أبوه وكل معلم له ومؤدب وإن عود الشر وأهمل إهمال البهائم شقي وهلك وكان الوزر في رقبة القيم عليه والوالي له) [إحياء علوم الدين]

ترجمه: بدانید که تربیت اطفال از جمله کارهای مهم و ضروری است اطفال نزد پدر و مادرشان امانت الهی اند، قلب اطفال پاک، صفا و جوهر ساده ای است که از هر نوع نقش و عکس خالی میباشد برای هر نوع تصویر و نقش آماده است: به هر طرفی که کسی او را بگرداند میلان میکند.

اگر به عادات نیک عادت داده شود و به نیکی ها رهنمائی شود بر همان نیکی بزرگ میگردد و در دنیا و آخرت نیک بخت میشود. و در این نیک بختی مادر و پدر، معلم و ادب دهندگان با او شریک اند اگر به سوی شر عادت داده شود و یا اینکه مانند حیوانات به او هیچ توجهی نشود او بدبخت و هلاک میشود و گناه آن به گردن سرپرست وی خواهد بود.

مسئولیت دینی پدر و مادر است که اولاد خود را دینی، اخلاقی، عقلی، نفسانی و جسمی تعلیم و تربیه بدهند.

در دین مقدس اسلام تربیه اولاد از وقت آذان گفتن در گوش آن شروع میشود و هر مادر و پدر وظیفه دارند که طفل خود را از طفولیت تربیه دینی بدهند و آن آداب و اخلاقی را به او رهنمائی کند که به اثر آن تنها محبت الله جل جلاله و پیغمبرگرامی اسلام در قلب و دماغ طفل جاگزین شود.

هنگامیکه در قلب طفل محبت الله جل جلاله و پیامبرش جا بگیرد برای وی کارهای دین و دنیا بروی آسان میشود و در جامعه یک انسان خیر خواه میگردد.

در قرآن کریم و احادیث نبوی صلی الله علیه و سلم در باره تربیه اولاد دلایل بی شماری موجود است. به آن اندازه ای که اسلام به تربیه اولاد توجه و اهمیت داده در هیچ دین دیگری به آن اندازه توجه صورت نگرفته رهنمائی های بیشمار پیامبر صلی الله علیه و سلم درباره تربیه اولاد و اطفال الگویی هست برای تربیت کنندگان.

تربیه اولاد از دیدگاه قران کریم:

الله جل جلاله پیغمبران و بندگان صالح که همیشه در تربیه اولاد خود تلاش و کوشش کرده اند ستایش نموده، به طور نمونه وقت که ما به زندگی اسماعیل علیه السلام نگاه کنیم در می یابیم که وی اولاد خود را به ادای نماز و دادن زکات امر نموده و خودش هم بنده نیک الله جل جلاله بود.

و ابراهیم خلیل الله هم فرزند خود را به استقامت در برابر احکام الهی امر میکرد و حضرت لقمان حکیم هم فرزند خود را از شرک منع کرد و به وی نصیحت میکرد که حق پدر و مادر را اداء کن و الله تعالی را با اعمال پنهان و آشکار خود مراقب بدان و به ادای نماز و امورات دینی ثابت قدم باش و خود را در بین مردم بزرگ نشمار، حقوق مردم را در نظر بگیر، این همه اصولی اند که باید اولاد بر آن تربیت شود، کسیکه بر این اصول عمل کند در حقیقت خود را از عذاب الله نجات داده و از نعمت های پروردگار مستفید و بهره مند میشود و کسیکه از این اصول تجاوز میکند مورد سوال قرار میگردد.

و کسیکه در وقت طفولیت در تربیه اولاد خود عفلت و بی پروائی میکند خود در وقت پیری از خدمت و نیکی اولاد محروم می گردد که این قسم اولاد به دردش نمی خورد.

الله تعالی جل جلاله در مورد تعلیم و تربیه اولاد چنین حکم کرده است: {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ} {التحریم: (۶)} ترجمه: ای مومنان خود و خانواده خویش را از آتشی نگهدارید که مواد سوخت آن انسانها و سنگها است، فرشتگانی بر آن موظف اند که نهایت خشن و بسیار سخت گیر اند نافرمانی نمی کنند در باره آنچه به ایشان دستور دهد و انجام میدهند آنچه را که به آن دستور داده شوند.

وروي أن عمر قال حين نزلت: يارسول الله نفي أنفسنا فكيف لنا بأهلينا؟ فقال عليه الصلاة والسلام: تنهوهن عما نهاكم الله عنه وتأمروهن بما أمركم الله به فيكون ذلك وقاية بينهن وبين النار». روح المعاني ترجمه: وقتی که این آیت نازل شد حضرت عمر رضی الله عنه فرمود یا رسول الله صلی الله علیه وسلم ما نفسان خود را از آتش نگاه کردیم خاندان و اولاد خود را چگونه نگهداریم پیامبر صلی الله علیه وسلم برای وی فرمود: آنها را نگهدارید از آن چیزی که الله تعالی شمارا منع کرده و آنها را امر کنید به آنچه که الله شما را امر نموده. و به این کار آنها از آتش جهنم نجات داده میشوند.

الله تعالی اصول تربیت حضرت لقمان برای فرزندش را چنین بیان نموده: {وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ وَهُوَ يَعِظُهُ يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ، وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَى وَهْنٍ وَفِصَالُهُ فِي عَامَيْنِ أَنْ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدَيْكَ إِلَيَّ الْمَصِيرُ، وَإِنْ جَاهَدَاكَ عَلَى أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبْهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ، يَا بُنَيَّ إِنَّهَا إِنْ تَكُ مَنفَالِحَةً مِّنْ خَرَدَلٍ فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَاوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِ بِهَا اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ، يَا بُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ، وَلَا تُصَعِّرْ خَدَّكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ، وَاقْصِدْ فِي مَشْيِكَ وَاعْضُضْ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَصَوْتُ الْحَمِيرِ} {لقمان: (۱۳-۱۹)} ترجمه: (بیاد آور) زمانی را که لقمان برای پسرش گفت در حالیکه او را پند میداد ای پسر! به الله شریک مگردان زیرا شرک ستم بزرگ است.

وما انسان را در باره والدینش (به نیکی و احسان) دستور داده ایم (بخصوص درباره ماد) چرا که) مادرش به او حامله شد و هر لحظه با ضعف و سستی پی هم مواجه شده است و جدائی او از شیر در دو سال صورت میگیرد (پس توصیه ما به انسان اینست) که مرا سپاس گذاری کن و هم پدر و مادرت را (سپاسگذار باش) و بازگشت به سوی من است.

و اگر آن دو سعی و رزق تاتو چیزی را شریک من بگردانی که توبه حقیقت آن هیچ دانشی نداری پس از ایشان پیروی مکن و به آنها در دنیا به گونه شایسته رفتار کن و (در امور دینی) راه کسی را پیروی کن که به سوی من رجوع کرده است سپس بازگشت شما به سوی من است و شما را به آنچه میگردید با خبر میسازم.

{لقمان گفت} ای پسر عزیزم اگر خصلت بدونیک به اندازه دانه اسپندی در میان سنگی یا در آسمانها و یا در عمق زمین باشد الله جل جلاله آن را حاضر میسازد زیرا الله جل جلاله باریک بین و آگاه است. ای پسر عزیزم نماز را به گونه ای درست بر پای دار و به نیکی دستور بده و از کار بد منع کن و در برابر مصیبتی که به تو میرسد صبر کن زیرا اینها از کارهای است که به آن باید ثبات ورزید.

واز روی تکبر رخسار خود را از مردم مگردان و در زمین خرامان و مغرور راه مرو که الله هر متکبر مغرور را دوست نمی دارد.

و در رفتار اعتدال را رعایت کن و به هنگام سخن گفتن (از آوازت بکاه) چرا که زشت ترین آوازه آواز خراست.

الله تعالی به طور مثال از تربیت اسماعیل علیه السلام فرزندش را برای ما چنین بیان نموده و وی را توصیف میکند: {وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَكَانَ عِنْدَ رَبِّهِ مَرْضِيًّا} مریم: (۵۵)

ترجمه: (و اسماعیل علیه السلام) بود که امر میکرد خاندان خود را به نماز و زکات و بود به نزد پروردگار پسندیده .

تربیه اولاد در احادیث نبوی :

در احادیث نبوی صلی الله علیه وسلم به تربیه اولاد زیاد تاکید شده است و خود رسول الله صلی الله علیه وسلم اولین مربی و تربیت کننده این امت بوده که از بین این امت بهترین مردم را که صحابه کرام را تربیت نمودند و آن معیارهای تربیت را برای ما معرفی کردند که در تاریخ بشریت مانند ندارد.

پیغمبر صلی الله علیه وسلم در مورد تربیه اولاد چنین فرمودند: (و عن عبدالله بن عمرو رضي الله عنهما : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: مُرُوا أَوْلَادَكُمْ وَ هُمْ أَبْنَاءُ سَبْعِ سِنِينَ، وَ اضْرِبُوهُمْ عَلَيْهَا وَ هُمْ أَبْنَاءُ عَشْرِ، وَ فَرَّقُوا بَيْنَهُمْ فِي الْمَضَاجِعِ) رواه ابوداود

ترجمه: از عبدالله بن عمرو رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند که اولادهای خود را به نماز امر کنید در حالیکه به سن هفت سالگی رسیده باشند و به ترك نماز آنها را بزنیید در حالیکه به سن ده سالگی رسیده باشند و جای خواب شان را جدا کنید .

در حدیث شریف دیگری آمده است: (و عن ابن عباس رضي الله عنهما قال : قال رسول الله صلى الله عليه وسلم : «يَا غُلَامُ إِنِّي أُعَلِّمُكَ كَلِمَاتٍ : أَحْفَظِ اللَّهَ يَحْفَظَكَ، أَحْفَظِ اللَّهَ تُجِدْهُ تُجَاهَكَ، إِذَا سَأَلْتَ فَاسْأَلِ اللَّهَ، وَإِذَا اسْتَعْنَتَ فَاسْتَعِنِ بِاللَّهِ . وَ اعْلَمْ أَنَّ الْأُمَّةَ لَوِاجَتْ مَعَتَ عَلَى أَنْ يَنْفَعُوكَ بِشَيْءٍ لَمْ يَنْفَعُوكَ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ لَكَ، وَ لَوِاجَتْ مَعُوا عَلَى أَنْ يَضُرُّوكَ بِشَيْءٍ لَمْ يَضُرُّوكَ إِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللَّهُ عَلَيْكَ، رُفِعَتِ الْأَقْلَامُ، وَ جَفَّتِ الصُّحُفُ» رواه الترمذي

ترجمه: از ابن عباس رضی الله عنهما روایت است : میگوید يك روز در عقب نبی علیه السلام در سواری سوار بودم و پیامبر صلی الله علیه وسلم برای من فرمود: ای پسر چند سخن را برایت رهنمائی میکنم که بیاد داشته باش، الله تعالی را نگهبان خود بدان تا اینکه تورا نگهبانی کند ، الله را یاد کن و قتیکه به يك سختی مواجه میشوی الله را پیش روی خود می یابی و قتیکه سوال میکنی از الله سوال کن و قتیکه به كمك خواستن ضرورت پیدا میشود از الله كمك بخواه و بدان که اگر تمام امت جمع شوند تا اینکه به تو فایده برسانند فایده رسانیده نمی توانند مگر آن چه را که الله در (ازل) برای تو اراده کرده باشد اگر تمام امت جمع شوند به اینکه به تو ضرر و تاوان برسانند به تو ضرر و تاوان رساننده نمی توانند مگر آنچه را که الله تعالی در ازل نوشته و مقدر کرده است . قلم ها برداشته شده و صحایف خشك شده یعنی آنچه که مقدر است آن در لوح محفوظ ثبت و نوشته شده است .

در حدیث دیگر آمده در رابطه به اهمیت تربیه اولاد اینچنین آمده است: (وعن أنس رضي الله عنه أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال: (إِنَّ اللَّهَ سَائِلٌ كُلَّ رَاعٍ عَمَّا اسْتَرْعَاهُ أَحْفَظَ أَمْ ضَيَعَهُ) . سنن النسائي

ترجمه: از انس رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرموده: (هر تربیه کننده و سرپرست را از زیر دستان او سوال میکند آیا امانت را حفاظت کردی و یا ضایع .

در حدیث دیگر آمده است: (عَنْ جَابِرِ بْنِ سَمُرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «لَأَنْ يُؤَدَّبَ الرَّجُلُ وَلَدَهُ خَيْرٌ لَهُ مِنْ أَنْ يَتَّصِدَّقَ بِصَاعٍ» سنن الترمذي.

ترجمه: از حضرت جابر ابن ثمره رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمودند: شخصی که اولاد خود را ادب بیاموزد برای او بهتر است از اینکه یک پیمانہ خیرات بدهد .

تربیه اولاد در سیرت صحابه کرام، تابعین و صالحین :

(وَقَالَ عُثْمَانُ الْحَاطِبِيُّ: سَمِعْتُ ابْنَ عُمَرَ يَقُولُ لِرَجُلٍ: (أَدَّبَ ابْنُكَ، فَإِنَّكَ مَسْئُولٌ عَنْ وَلَدِكَ، مَاذَا أَدَّبْتَهُ؟ وَمَاذَا عَلَّمْتَهُ، وَإِنَّهُ مَسْئُولٌ عَنْ بَرِّكَ وَطَوَاعِيَّتِهِ لَكَ) شعب الايمان للبيهقي

ترجمه: حضرت عثمان حاطبی میگوید: از عبدالله ابن عمر رضی الله شنیده ام که برای شخصی چنین میگفت که برای پسر خود ادب بیاموز زیرا از تو در نیکی با فرزندان و اطاعت او برای تو سوال میشود .

قال ابن مسعود - رضي الله عنه: (حَافِظُوا عَلَى أَبْنَائِكُمْ فِي الصَّلَاةِ ثُمَّ تَعَوَّدُوا الْخَيْرَ فَإِنَّمَّا الْخَيْرُ بِالْعَادَةِ) السنن الكبرى ترجمه: عبدالله ابن مسعود فرموده در مورد نماز از اولاد خود نظارت بکنید و آنها را به کارهای نیک عادت دهید بدون شك نیکی عادت خوب است.

(وكان عروة يأمر بنيه بالصيام إذا أطاقوه وبالصلاة إذا عقلوا) مصنف ابن أبي شيبة

ترجمه: عروه ابن زبیر رضی الله عنه اولاد خود را به گرفتن روزه امر میکرد به اندازه توان او و هنگامیکه هنگامیکه به مرحله تمیز رسیده باشد به ادای نماز آنها را امر میکرد .

وَقَالَ مُجَاهِدٌ " قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا " قَالَ اتَّقُوا اللَّهَ وَأَوْصُوا أَهْلِيكُمْ بِتَقْوَى اللَّهِ.

وَقَالَ قَتَادَةُ تَأْمُرُهُمْ بِطَاعَةِ اللَّهِ وَتَنْهَاهُمْ عَنْ مَعْصِيَةِ اللَّهِ وَأَنْ تَقُومَ عَلَيْهِمْ بِأَمْرِ اللَّهِ وَتَأْمُرَهُمْ بِهِ وَتُسَاعِدَهُمْ عَلَيْهِ فَإِذَا رَأَيْتَ لِلَّهِ مَعْصِيَةً فَدَعَتْهُمْ عَنْهَا وَزَجَرْتَهُمْ عَنْهَا وَهَكَذَا قَالَ الضَّحَّاكُ وَمُقَاتِلٌ حَقَّ الْمُسْلِمِ أَنْ يَعْلَمَ أَهْلَهُ مِنْ قَرَابَتِهِ وَإِمَانِهِ وَعَيْبِهِ مَا فَرَضَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَمَا نَهَاَهُمُ اللَّهُ عَنْهُ . تفسير ابن كثير

ترجمه: امام مجاهد در تفسیر این آیت (قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا) میگوید که خاندان خود را (زن و اولاد هایتان) را به تقوی وصیت کنید .

امام قتاده میفرماید: خاندان خود را به اطاعت الله جل جلاله امر کنید و از نافرمانی الله تعالی آنها را منع کنید و با ایشان در راه الله جل جلاله مستحکم و استوار باش و بخاطر الله جل جلاله آنها را امر کن .

و در انجام او امر الله تعالی آنها را کمک کن هر گاه در آنها نافرمانی الله را دیدی آنها را منع کن . امام ضحاک و مقاتل فرموده اند: بالای مسلمان لازم است که اولاد ، اقارب و بردگان خود را آنچه را به آنها نشان بدهد که الله تعالی بالایشان فرض کرده است و نیز آنها را نشان بدهد چیزهای را که منع کرده شده است . امام غزالی رح میفرماید: وقتیکه پدر اولاد خود را از آتش دنیوی حفاظت میکند مناسب است که از آتش آخرت که جهنم است او را حفاظت کند ، یعنی آداب و اخلاق نیکو برای او بیاموزد و از رفقای بد آن را حفاظت کند . [احیاء علوم الدین]

بعضی مثال های تعلیم و تربیه :

کوشش کنیم که اولاد خود را به اقوال ذیل تربیه کنیم:

۱- در طفولیت کلمه توحید، کلمه شهادت، بسم الله الرحمن الرحيم، اعوذ بالله من الشیطن الرجيم وکلمات دیگر را به او یاد بدهیم.

۲- طفل خود را در وقت خوردن غذا گفتن بسم الله را و در ختم طعام گفتن الحمد لله را یاد بدهیم و همچنان دعای دخول مسجد و خروج از مسجد را به او یاد بدهیم.

۳- دعای قضای حاجت را به او یاد بدهیم.

۴- کوشش کنیم که برای طفل خود در صحبت اصطلاحات دینی و شرعی را یاد بدهیم. مانند: (الحمد لله، ماشاء الله، ان شاء الله، جل جلاله، صلی الله علیه وسلم).

۵- طفل هارا با خود به مسجد ببریم تا که علاقه به مسجد پیدا کنند.

۶- به اطفال خود مطابق به سن شان قرآن را یاد بدهیم و در حلقات درسی مسجد آنها را شامل بسازیم و کوشش کنیم که بعضی از سوره های قرآن کریم را حفظ نمایند.

۷- همچنان کوشش کنیم که بعضی احادیث جامع را اطفال حفظ نمایند و در صورت امکان کتاب احادیث الاربعین للنووی را بالای شان حفظ نمائیم.

همچنان سیرت رسول الله صلی الله علیه وسلم و اصحاب کرام را به آنها بخوانیم تا اینکه در راه اسلام از شجاعت و دلاوری، قربانی و سخاوت آنها خبر شوند و واقعات آنها را به اینها انگشت نشان کنیم.

همچنان عبادت، ریاضت و قربانی تابعین و بزرگان دین را به آنها بخوانیم.

۸- اطفال خود را به صبر و تحمل و بردباری عادت بدهیم و از خوشگذرانی و اسراف آنها را حفاظت کنیم چرا که عادت کردن به خوش گذرانی اطفال را پیرو هوا و هوس میگرداند امام غزالی می فرماید: (ولا يعود التتعم ولا یحبب إليه الزینة والرفاهية فیضیع عمره فی طلبها إذا کبر فیهلك هلاک الأبد) [الإحیاء]

۹- اولاد ها را تشویق نمائیم که رفقای خوب و صالح بگیرند و از رفاقت افراد فاسق و بد اخلاق خود داری نمایند.

همچنان کوشش نمائیم که اولاد خود را از دیدن فلمهای مبتذل و سریال های بیهوده حفاظت کنیم و وسائلی را در خانه نگاه نکنیم که باعث گمراهی و بد اخلاقی اولاد میگردد مانند: تلویزیون، مایل و غیره....

۱۰- و برای اولاد خود بیاموزانیم که به علماء، استادان، و بزرگان احترام نمایند و آنها را طوری تربیت بدهیم که همیشه به بزرگان و استادان سلام بدهند و دستان شان را ببوسند.

همچنان آداب مجلس و صحبت کردن را به آنها بیاموزانیم و اعتماد به نفس شان را بالا ببریم.

أقول قولي هذا استغفر الله لي ولكم ولسائر المسلمين

آمین